

IAF

Inspektionen för
arbetslöshetsförsäkringen

Rapport 2024:8

Arbetslöshetskassornas ekonomi 2023

IAF:s tillsyn

Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen (IAF) ansvarar för tillsynen över arbetslöshetsförsäkringen. Vi utövar tillsyn över a-kassorna och gör uppföljning av arbetslöshetsförsäkringen. Vi granskar Arbetsförmedlingens handläggning av ärenden som har samband med arbetslöshetsförsäkringen och av ärenden om återkallande av anvisning till arbetsmarknadspolitiska program, samt av Arbetsförmedlingens utbetalningar av statsbidrag till a-kassorna. Vidare granskar vi Arbetsförmedlingens handläggning av ärenden om varning och avstängning från aktivitetsstödet, utvecklingsersättningen och etableringsersättningen och Försäkringskassans handläggning av ärenden om avstängning från sådan ersättning. Vi följer utvecklingen inom våra tillsynsområden och tar de initiativ till åtgärder som uppföljningen ger anledning till.

Vi verkar för att Arbetsförmedlingen, a-kassorna och Försäkringskassan tillämpar bestämmelserna i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring och lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor samt i tillhörande förordningar och föreskrifter likformigt och rättvist. Vi verkar även för att säkerställa att arbetslöshetsersättning betalas ut endast till de personer som är berättigade till det. Det gör vi bland annat genom att påtala de brister vi finner till de aktörer vi granskar, och Arbetsförmedlingen ska till regeringen och IAF redovisa vilka åtgärder som har vidtagits eller kommer att vidtas för att avhjälpa bristerna. När det gäller a-kassorna får vi dessutom meddela erinringar och förelägga en arbetslöshetskassa att vidta åtgärder.

Vi för statens talan i domstol och utfärdar föreskrifter inom arbetslöshetsförsäkringens område. Vi bidrar även till att förtydliga regelverket genom yttranden till bland annat Högsta förvaltningsdomstolen.

Förord

Varje år granskar IAF a-kassornas ekonomi. Dessutom granskar vi att årsredovisningarna följer regelverket och att a-kassorna uppfyller vissa administrativa krav.

Granskningen har genomförts av Aime Eriksson, Håkan Nordström, Camilla Pettersson och Carina Wiksholm.

Rapporten föredrogs av Håkan Nordström.

Vid den slutliga beredningen av ärendet deltog enhetscheferna Cathrine Carlberg, Mikaela Glod och Carolina Stiwenius.

Enhetschefen för analysenheten har fattat beslut i ärendet.

Katrineholm den 14 augusti 2024

Jessica Idbrant

Enhetschef

Håkan Nordström

Utredare

Sammanfattning

IAF granskar årligen a-kassornas ekonomi, årsredovisningar och om de uppfyller regelverkets administrativa krav. I årets granskning har vi också granskat a-kassornas inrapportering av medlemsantal som ligger till grund för IAF:s fakturering av finansieringsavgift.

A-kassornas ekonomi och medlemsavgifter var stabila 2023

Trots utmaningar som efterdyningarna av en säkerhetsrelaterad IT-incident och införandet av ett nytt handläggningssystem 2022 var a-kassornas ekonomi stabil 2023. A-kassorna kunde hantera den ökade arbetsbelastningen genom att anställa mer personal och arbeta övertid. Det var få a-kassor som höjde medlemsavgifterna och generellt ökade medlemsavgifterna mindre än kostnaderna. Soliditeten och kassalikviditeten förblev goda för de flesta a-kassor. Några a-kassor hade dock en relativt låg kassalikviditet och IAF anser att de kan behöva överväga om de behöver vidta åtgärder för att förbättra den.

A-kassorna följer regelverket för årsredovisningarna

IAF:s granskning har visat att a-kassorna generellt sett har följt regelverket för årsredovisningar väl. Få brister upptäcktes och de som fanns var av mindre karaktär. IAF har uppmärksammat de berörda a-kassorna på bristerna så att de gör rätt i fortsättningen.

En del a-kassor behöver förbättra de administrativa rutinerna

Trots generellt god efterlevnad av regelverket finns det förbättringspotential i vissa administrativa rutiner. Särskilt gäller det att lämna in styrelseprotokoll i tid, vilket en del a-kassor inte gjorde under 2023.

A-kassorna ska spara underlag för inrapportering av medlemsantal

I granskningen har vi konstaterat att vi inte har kunnat stämma av alla a-kassors underlag för inrapportering av medlemsantal till IAF. För att a-kassorna ska kunna styrka underlaget till finansieringsavgiften behöver de fortsättningsvis spara detta i samband med den månadsvisa inrapporteringen.

Innehåll

Inledning	6
Arbetslöshetskassornas ekonomi.....	6
Arbetslöshetskassornas årsredovisningar.....	11
Administrativa krav	11
Slutsatser och bedömningar.....	13
Källor	14

Inledning

Som tidigare år har IAF granskat a-kassornas ekonomi, årsredovisningar och om de uppfyller regelverkets administrativa krav. I granskningen har vi tittat på om a-kassornas årsredovisningar följer IAF:s föreskrift (IAFFS 2023:2) om arbetslöshetskassor och hur a-kassorna följer de administrativa krav som finns i föreskriften och i förordningen (1997:836) om arbetslöshetskassor (LAKFo). I årets granskning har vi också stämt av de underlag a-kassorna har haft vid inrapportering av medlemsantal till grund för IAF:s fakturering av finansieringsavgift.

A-kassornas ekonomi

I det här avsnittet redovisar vi vår granskning av a-kassornas ekonomi.

För a-kassorna inleddes 2023 med efterdyningarna av den säkerhetsrelaterade IT-incidenten de utsattes för i slutet av 2022. Även fortsatta problem med det nyligen införda handläggningssystemet Våra sidor kom att påverka arbetsbelastningen med långa handläggningstider. Detta medförde i sin tur att IAF beslutade att förelägga flera a-kassor att komma till rätta med detta. A-kassorna vidtog flera åtgärder under året: Mer personal anställdes, det arbetades övertid och det vidtogs åtgärder för att förbättra IT-systemen.

Frågor som har varit och är fortsatt viktiga för a-kassorna är verksamheternas och IT-systemens robusthet och införandet av den nya försäkringen 2025.

Intäkter och kostnader – få höjningar av medlemsavgifterna

Trots ökade kostnader i samhället och alla de åtgärder a-kassorna vidtog som innebar ökade kostnader var det bara fyra a-kassor som höjde medlemsavgiften under 2023.¹

A-kassornas administrationskostnader uppgick till cirka 2 miljarder kronor vilket är en ökning med 130 miljoner kronor jämfört med 2022. Av dessa utgjorde personalkostnaderna en ökning med 73 miljoner kronor. För 2023 uppgick antal anställda till 1 587 personer vilket var en ökning med 36 jämfört med 2022.

Könsfördelning

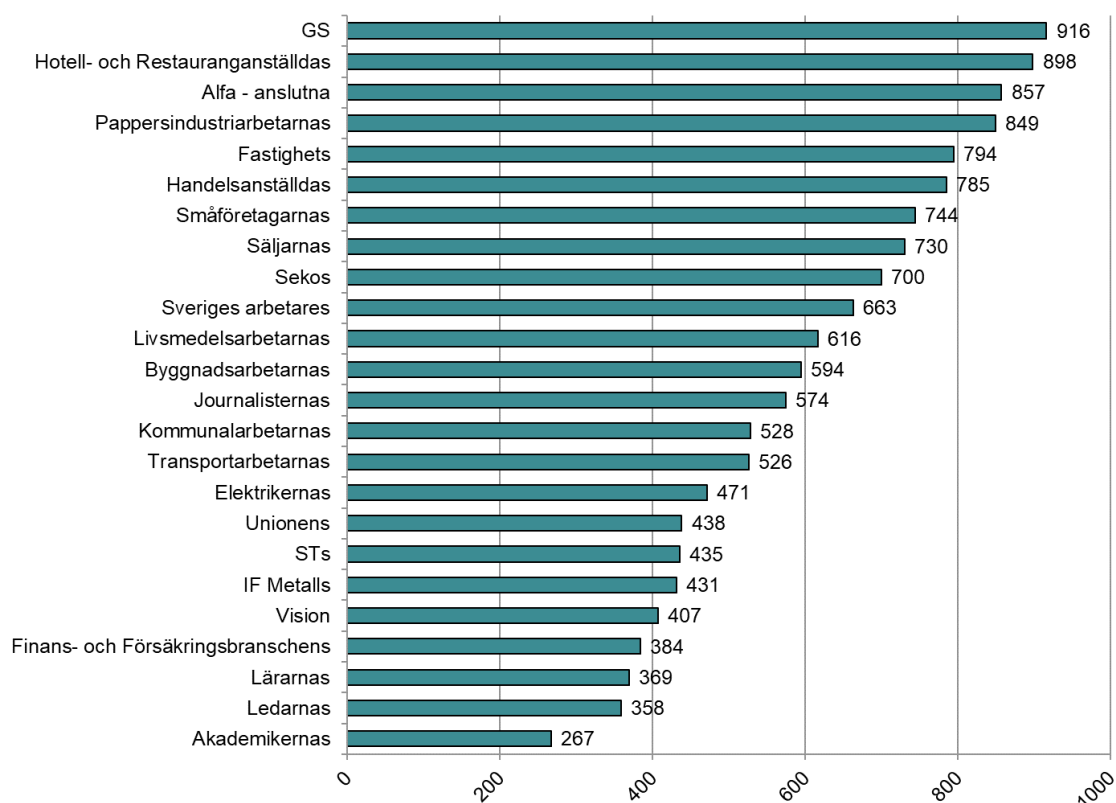
Av de anställda på a-kassorna 2023 var 75 procent kvinnor och 25 procent män. Det är ungefär samma fördelning som tidigare år.

¹ I genomsnitt ökade medlemsavgifterna utslaget på alla a-kassor bara med ett par procent under 2023 vilket var lägre än konsumentprisindex. Under första halvåret 2024 har flera a-kassor höjt medlemsavgifterna. Slår man ut höjningarna på alla a-kassor har dock den genomsnittliga höjningen varit lägre än konsumentprisindex för tiden januari 2023 till juni 2024. Källor: medlemsavgifter i a-kassorna från IAF:s statistikdatabas och konsumentprisindex från scb.se, 2024-08-05.

Det är fortsatt stora skillnader i administrationskostnaderna mellan a-kassorna. Så har det varit under lång tid. Orsakerna till skillnaderna är bland annat olika sammansättningar av medlemskategorier (som andel medlemmar med svag förankring på arbetsmarknaden och andel deltidsarbetslösa) och hur a-kassorna väljer att organisera sig. Även en hög arbetslöshetsnivå bland a-kassornas medlemmar kan påverka storleken på administrationskostnaderna.²

Diagram 1 visar skillnaderna i a-kassornas administrationskostnader per medlem och diagram 2 visar skillnaderna i administrationskostnader per ersättningstagare.

Diagram 1: Administrationskostnader per medlem 2023 (kr)

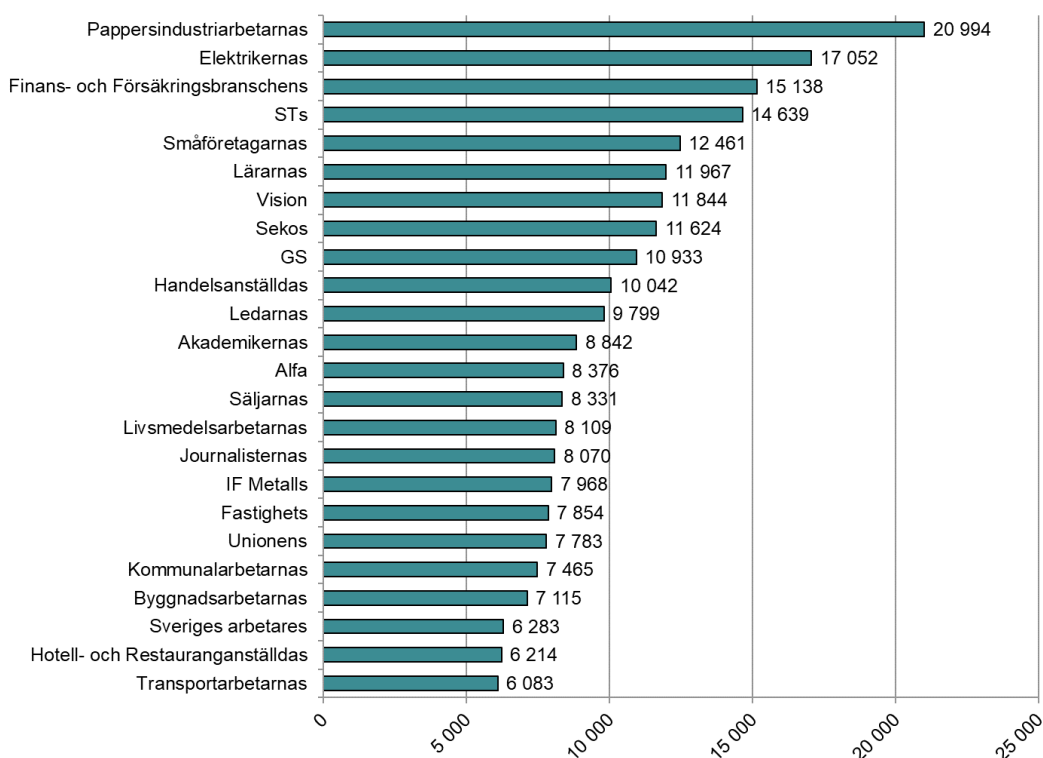

Källa: A-kassornas årsredovisningar 2023

GS, Hotell- och restauranganställdas a-kassa och Alfa (anslutna) hade de högsta administrationskostnaderna per medlem. Akademikernas, Ledarnas och Lärarnas a-kassor hade de lägsta kostnaderna. Den högsta administrationskostnaden per medlem var mer än tre gånger högre än den lägsta.

² IAF 2016:27, Arbetslöshetskassornas administrationskostnader

Diagram 2: Administrationskostnader per ersättningstagare 2023 (kr)

Källa: A-kassornas årsredovisningar 2023

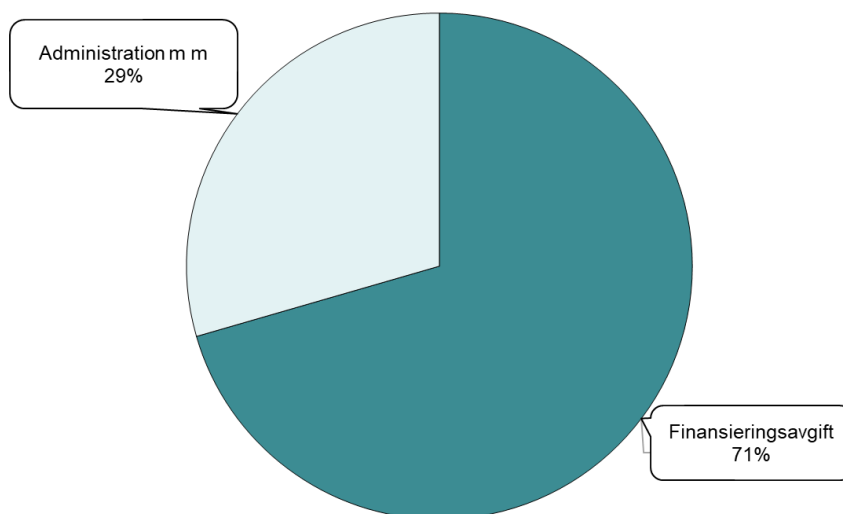
Pappersindustriarbetarnas, Elektrikernas och Finans- och försäkringsbranschens a-kassor hade högst administrationskostnader per ersättningstagare.

Transportarbetarnas, Hotell- och restauranganställdas och Sveriges arbetares hade de lägsta kostnaderna. Den högsta administrationskostnaden per ersättningstagare var mer än tre gånger högre än den lägsta.

Pappersindustriarbetarnas och Småföretagarnas a-kassor hade höga administrationskostnader både i relation till antal medlemmar och antal ersättningstagare.

A-kassornas finansieringsavgift ökade med fyra procent jämfört med 2022 och uppgick till 4,8 miljarder kronor 2023. Av a-kassornas kostnader utgjorde finansieringsavgiften 71 procent och administrationskostnaderna 29 procent. Finansieringsavgiftens andel ökade med tre procentenheter jämfört med 2022.

Diagram 3: A-kassornas kostnader

Källa: A-kassornas årsredovisningar 2023

Resultat och eget kapital – underskott totalt

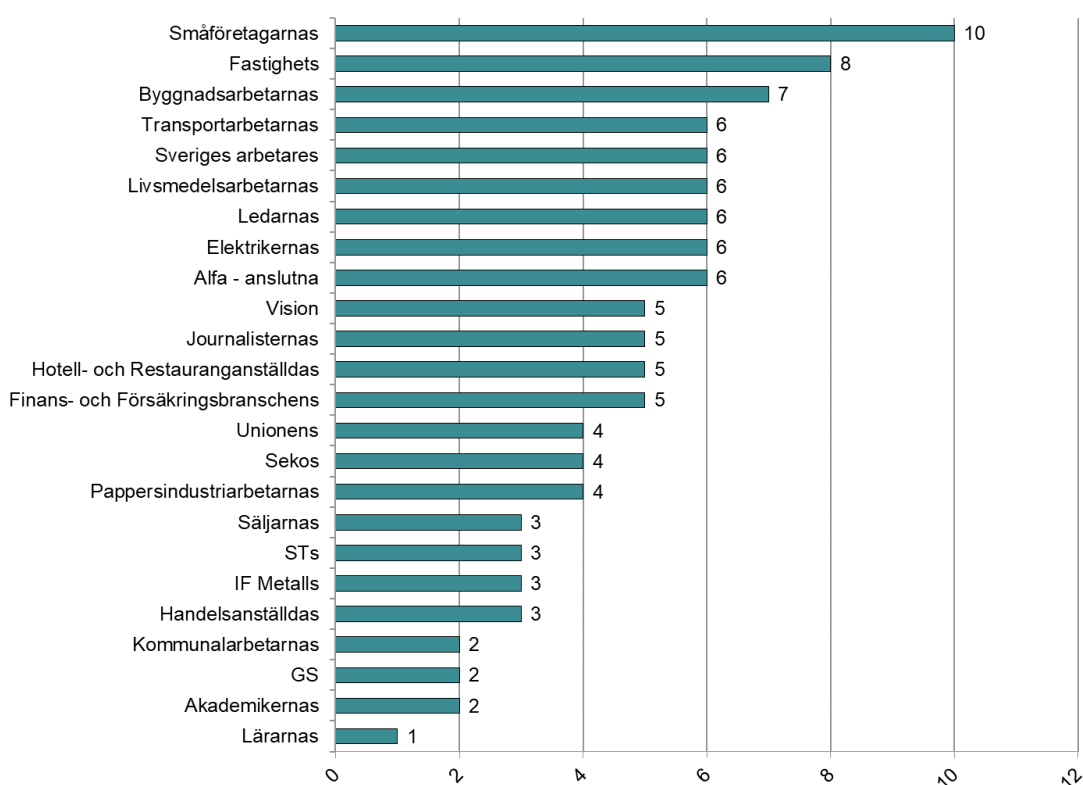
Under 2023 gjorde 5 a-kassor ett överskott och 19 a-kassor ett underskott. Sammantaget, för samtliga a-kassor, blev underskottet 142 miljoner kronor. Det totala egna kapitalet för samtliga a-kassor minskade med motsvarande summa till 2,1 miljarder kronor.

En a-kassas inkomster som inte används för löpande utgifter under verksamhetsåret, ska användas för sådana utgifter följande verksamhetsår.³ IAF anser, med utgångspunkt från det, att huvudregeln är att en a-kassa ska ha en nivå på det egna kapitalet som maximalt motsvarar 12 månaders kostnader.

För att följa det används måttet kostnadstäckning. Kostnadstäckningen visar hur många månader a-kassan kan finansiera administrationskostnader, finansieringsavgift och finansiella kostnader med det egna kapitalet.

³ 44 § lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor (LAK)

Diagram 4: A-kassornas kostnadstäckning (månader)

Källa: A-kassornas årsredovisningar 2023

Småföretagarnas a-kassa hade högst kostnadstäckning med ett eget kapital som motsvarade tio månaders kostnader. Lärarnas a-kassa hade lägst med en månad.

Eftersom a-kassorna totalt sett har gjort ett underskott under 2023 har kostnadstäckningen sjunkit med 0,7 månader i genomsnitt jämfört med 2022. Medianvärdet på fem månader är dock samma som 2022.

Soliditeten var fortsatt god bland a-kassorna med ett genomsnitt på 77 procent. Kassalikviditeten var även den fortsatt god bland de flesta a-kassor med ett genomsnitt på 279 procent.⁴ Fem a-kassor hade dock en kassalikviditet som var lägre än 100 procent.⁵

⁴ Soliditet visar hur stor del av verksamhetens tillgångar som finansieras med eget kapital och därmed motsvarar arbetslöshetskassans betalningsförmåga på lång sikt. Kassalikviditeten visar betalningsförmågan på kort sikt och beräknas genom omsättningstillgångarnas storlek i förhållande till kortfristiga skulder.

⁵ Lärarnas a-kassa hade lägst kassalikviditet som uppgick till 61 procent. De höjde dock medlemsavgiften från 1 mars 2024.

A-kassornas årsredovisningar

I det här avsnittet redovisar vi vår granskning av hur väl a-kassorna uppfyller kraven i IAF:s föreskrift (IAFFS 2023:2) om arbetslöshetskassor.

Få brister i årsredovisningarna

I likhet med tidigare år innehöll arbetslöshetskassornas årsredovisningar få brister. De brister vi upptäckt har handlat om att enstaka poster saknades i resultat- och balansräkningen, att poster har benämnts fel och att man har hänvisat till fel föreskrift. Ett par a-kassor har inte redogjort för förväntad arbetslöshetsnivå nästkommande år vilket förvaltningsberättelsen ska innehålla.

Vi har uppmärksammat de berörda a-kassorna på bristerna så att de kan göra rätt i fortsättningen.

Administrativa krav

I det här avsnittet redovisar vi hur väl a-kassorna har uppfyllt administrativa krav i förordningen (1997:836) om arbetslöshetskassor och IAF:s föreskrift (IAFFS 2023:2) om arbetslöshetskassor.

A-kassorna uppfyllde generellt sett kraven vad gäller att rapportera in medlemsantal⁶, betala finansieringsavgiften⁷ och komma in med årsredovisningarna i tid.⁸ Med några undantag har så också varit fallet tidigare år.

2023 var det nio a-kassor som vid enstaka tillfällen missade att rapportera in medlemsantalen i tid, tre a-kassor som vid enstaka tillfällen inte betalade

finansieringsavgiften i tid och tre a-kassor som lämnade in årsredovisningarna för sent.

Enligt 6 § i förordningen ska a-kassorna inkomma med styrelseprotokoll till IAF senast en månad efter sammanträdet. Tidigare år har det varit relativt många a-kassor som har lämnat in styrelseprotokollen för sent. Samma sak skedde 2023 då det var tio a-kassor som lämnade in dem för sent.

Efter att vi har påmint a-kassorna har de kommit in med, eller betalat vad de ska.

A-kassor som uppfyllde samtliga krav

- Akademikernas
- Elektrikernas
- GS
- Handelsanställdas
- IF Metalls
- Kommunalarbetarnas
- Ledarnas
- Pappersindustriarbetarnas
- Sveriges Arbetares

⁶ 10 §, IAFFS 2023:2

⁷ 9 §, LAKFo

⁸ 17 §, IAFFS 2023:2

Underlag till finansieringsavgift

A-kassorna ska varje månad betala en finansieringsavgift till staten.⁹ IAF ska lämna uppgift till a-kassorna om vilken avgift som ska betalas.¹⁰ Till grund för det lämnar a-kassorna in medlemsantal till IAF varje månad.¹¹

IAF har i den här granskningen begärt att a-kassorna ska lämna in de underlag om medlemsantal de har haft för den månadsvisa inrapportering.

15 a-kassor har lämnat in underlag för samtliga månader som vi har kunnat stämma av. Nio a-kassor har inte lämnat in ett fullständigt underlag vilket i de flesta fall har berott på att de inte har sparat dem.

Avstämningen vi har gjort har inte visat några avvikelser. I ett fall hade en a-kassa lämnat en felaktig uppgift vid det första inrapporteringstillfället. A-kassan hade dock rättat uppgiften vid en senare inrapportering.

⁹ 48 §, LAK

¹⁰ 11 §, LAKFo

¹¹ 9 §, IAFFS 2023:2

Slutsatser och bedömningar

I det här avsnittet redovisar vi IAF:s slutsatser.

I granskning av a-kassornas ekonomi 2022 kunde vi konstatera att a-kassorna trots ett arbetsamt år hade en stabil ekonomi. Samma sak gäller för 2023.

A-kassornas ekonomi var stabil 2023

Trots en stor arbetsbelastning och ökade kostnader har IAF:s granskning visat att a-kassornas ekonomi sammantaget var stabil vid utgången av 2023. Några a-kassor hade dock en relativt låg kassalikviditet och IAF anser att de kan behöva överväga om de behöver vidta åtgärder för att förbättra den.

Medlemsavgifter har höjts men står sig väl

A-kassornas medlemsavgifter höjdes inte i samma utsträckning som kostnaderna ökade under 2023. Trots att fler a-kassor har höjt medlemsavgifterna under första halvåret 2024 kan IAF konstatera att medlemsavgifterna generellt sett står sig väl jämfört med prisökningarna i samhället i övrigt.

A-kassorna kan behöva förbättra vissa administrativa rutiner

IAF gör som tidigare år bedömningen att a-kassorna har följt regelverket för årsredovisningarna. Några a-kassor kan dock behöva förbättra vissa av sina administrativa rutiner. Detta gäller särskilt att skicka in styrelseprotokollen till IAF i tid.

A-kassorna ska spara underlag efter inrapportering av medlemsantal

I granskningen har vi konstaterat att vi inte har kunnat stämma av alla a-kassors underlag för inrapportering av medlemsantal till IAF. För att a-kassorna ska kunna styrka underlaget till finansieringsavgiften behöver de fortsättningsvis spara detta i samband med den månadsvisa inrapporteringen.

Källor

Offentligt tryck

Arbetslöshetskassornas ekonomi 2022, IAF 2023:11

Författningar

Lagen (1997:236) om arbetslöshetskassor (LAK)

Förordningen (1997:836) om arbetslöshetskassor (LAKFo)

IAF:s föreskrift (IAFFS 2023:2) om arbetslöshetskassor

Övrigt

A-kassornas årsredovisningar 2023

IAF:s statistikdatabas, www.iaf.se

Konsumentprisindex från SCB, www.scb.se

Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen
Box 210
641 22 Katrineholm

Telefon: 0150-48 70 00
E-post: iaf@iaf.se
www.iaf.se